

Lengte

16 km

Start- en eindpunt

café brasserie De Kiosk
Oranjeplein 20A
5175 BE Loon op Zand

Openbaar vervoer

 Buslijn 136 Arriva,
Tilburg - Den Bosch.
Bushalte Oranjeplein, Loon
op Zand. 20 meter naar
startpunt.

Parkeren

 Weteringplein 1, 5175 BZ
Loon op Zand

Horeca

 café brasserie De Kiosk
Oranjeplein 20A
5175 BE Loon op Zand

 café De Rustende Jager
Oude Bosschebaan 11
5074 RC Biezenmortel

 natuurpoort Van Loon
Kloosterstraat 115
5175 PB Loon op Zand

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

07-02-2025

Hart van Brabant

Deze pittige en avontuurlijke rondwandeling voert ons door het Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen, één van de grootste en mooiste natuurgebieden van Nederland, waar in het centraal gelegen stuifzand- en heidegebied door langdurige regenperiodes op een aantal plekken nieuwe vennetjes zijn ontstaan en paden door te hemelwater onbegaanbaar zijn geworden. Dit geldt voor delen van het groengele gemarkeerde wandelroutenetwerk van VisitBrabant, het Hertogenpad, de Camino Brabant en Pauwelspad. Deze rondwandeling zoekt de grenzen op van plassen en drassige paden in zand, heide en bos! Het is een uitdaging voor de echte wandelaar, die zijn grenzen opzoekt om met gebruik van GPS of kaart en kompas als oriëntatie toch door het uitgestrekte stuifzand- en heidegebied op pad te gaan en te struinen door de duinen. Wij vertrekken vanuit Loon op Zand door het Land van Kleef en het aangrenzende bosgebied. Maar aangekomen in het open landschap met heide en stuifzand wordt de uitdaging echt groot en wordt de wandelaar op de proef gesteld om met GPS of kaart en kompas de route te volgen. Eenmaal weer op de groengele markering van het wandelroutenetwerk van VisitBrabant leiden bospaden ons naar de horeca van 'De Rustende Jager'. Op het laatste traject aan de zuidkant van de Loonse en Drunense duinen langs Bos en Duin en Manege van Loon keren we terug naar Loon op Zand. Je kunt met recht spreken van een uitdagende en stevige wandeling vol verrassingen, die een beroep doet op je oriëntatievermogen!

Routebeschrijving verloopt deels via knooppunten van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant en in het stuifzand en heidegebied is het gebruik van GPS of 'Kaart en Kompas' ten zeerste aan te raden! 20 24 - 25 - 26 GPS 33 - 83 - 82 - 85 - 84 - 32 - 37 - 30 - 29 22 - 21 - 15 - 20

Routebeschrijving

1 Deze rondwandeling start vanaf KNP20 met het infopaneel van het wandelroutenetwerk op het Oranjeplein. Langs Brasserie De Kiosk (1) wandelen we voorbij aan het winkelcentrum Looiershof de Venloonstraat in. We volgen deze straat tot aan het punt waar aan de rechterzijde het bosgebied begint. We slaan hier rechtsaf richting Kuijpershoevke en Land van Kleef. We houden op de T-splitsing links aan en komen in het oude buurtschap Land van Kleef (2), dat als recreatiegebied in trek is met zijn kampeerboerderij. Voorbij Kampeerboerderij Kuijpershoevke en enkele typisch Brabantse Langgevelboerderijen komen we aan KNP24, waar het asfalt overgaat in een zandweg langs de bosrand en afrastering van het weiland. Het paneel geeft aan dat we in het gebied van de Loonse en Drunense Duinen komen. De route gaat hier door het zuidelijk bosgebied, waar we op de kruising van bospaden bij KNP25 rechtuit wandelen. Na goed 170 meter slaan we scherp rechtsaf. Op dit zandpad even verderop wijst de groengele routemarkering ons naar links en komen even na het oversteken van de brede zandweg (Baden Powellweg) aan KNP26. Hier houden we richting KNP29 aan. Het pad slingert met enig hoogteverschil door het bos tot we op het fietspad, oostwaarts dwars door de Loonse en Drunense Duinen (3) uitkomen. We steken recht over en met de bocht naar rechts bereiken we het open stuifzandgebied. De kans is aanwezig voor wateroverlast op het bospad! Een olifantenpaadje leidt dan naar de bosrand en het heidegebied. We wandelen linksaf over het zandpad langs de bosrand. Als het zandpad niet begaanbaar is, kies je voor de hoge berm ernaast, zodat je de plassen onderweg kunt mijden.

2 Aangekomen op een kruispunt van zandpaden, centraal gelegen in het uitgestrekte stuifzand- en heidegebied van Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen gaat onze route oostwaarts. Vanaf hier kan wateroverlast voor problemen op de route zorgen. Met de GPS of 'kaart en kompas' in de hand gaat de route verder op

olifantenpaadjes door de heide en het stuifzand. Vooruitkijkend wordt de route uitgepeild op de beboste zandheuvel voor ons. Op de zandvlakte onder aan deze heuvel wandelen we tegen de klok in rond deze bult en met een klim door het stuifzand komen we in een vlakker heidegebied, waar we opnieuw in oostelijke richting met de GPS in de hand de weg zoeken over een van de vele olifantenpaadjes tot we op een brede zandweg komen. Hier kiezen we voor een route zuidwaarts. Opnieuw over smalle zandpaadjes door open heidegebied en stuifzand komen we na een kilometer uit bij een bermpaal met de groengele markering van het wandelroutenetwerk. Naar links volgen we de bermpalen tot we uitkomen bij KNP33. Op dit traject passeren we aan onze linkerzijde de 24 meter hoge Kapucijnenberg. Bij KNP33 aangekomen slaan we rechtsaf richting KNP32 om vanaf hier langs de bosrand aan de linkerzijde het heuveltje te beklimmen tot op het gemarkeerde bospad, waar we meteen naar links opnieuw klimmend het pad vervolgen. De wandelroute, die voor ons ligt, is goed gemarkeerd met bermpalen naar KNP83. Hier volgen we de groengele markeringen over een kronkelend bospad naar KNP82. Bij dit knooppunt is het nog een klein stukje via KNP85 naar uitspanning 'De Rustende Jager' (4) aan de Oude Bosschebaan.

3 Weer op pad volgen we het fietspad langs het bosgebied tot we op Oude Bosschebaan uitkomen. Meteen naar rechts pikken we de groengele markering van het wandelroutenetwerk op. Na goed 100 meter komen we bij KNP32. Deze knooppuntpaal heeft een opvallend plaatje met de mededeling dat je bij nat weer een andere route moet kiezen! De route gaat hier linksaf richting KNP37. Het gemarkeerde bospad zoekt kronkelend zijn weg in westelijke richting tot we bij KNP37 de beboste duinwal bereiken, die de opmars van het stuifzand tegenhoudt. De route gaat linksaf richting KNP30 onder langs de duinwal. Op het punt waar je naar links bij het uitzichtpunt komt, gaat het bospad over in asfalt. Wij wandelen rechtdoor langs het oorlogsmonument (6) voor veertien

verzetsstrijders, die hier op 26 mei 1944 ergens achter Bosch en Duin in de Loonse en Drunense Duinen gefusilleerd zijn. Voorbij deze gedenkplek komen we bij KNP30, waar linksaf Restaurant Bos en Duin (5) staat.

4 Vanaf KNP30 wandelen we naar rechts en met de bocht naar links steken we het mountainbike pad over tot we op het fietspad komen en het eerste stuifzand van de Loonse en Drunense duinen. We volgen het fietspad naar rechts tot op het punt waar aan de rechterzijde KNP29 naast de zandweg in het bos staat. De route gaat hier van het fietspad linksaf het zandpad in en we volgen de groengele markeringen tot aan de plek waar bij het

infopaneel van Natuurmonumenten met de bermpaal die rechtdoor verwijst rechts verwijst! Wij kiezen hier voor de route linksaf tot we aan het eind uitkomen op de brede zandweg (verlengde van de Baden Powellweg). We steken schuin naar links over en volgen rechtsaf het bospad met groengele markering en komen uit bij KNP22. Linksaf naar KNP21 bereiken we bij KNP21 en het grote infopaneel van het Wandelroutenetwerk de Brabantse Natuurpoort Manege van Loon. Onze route gaat op het laatste stuk rechtsaf langs KNP14 over het smalle voetpad van de Kloosterstraat tot aan de rotonde. De Kloosterstaat vervolgend op het trottoir zijn we na 600meter bij Café brasserie De Kiosk, het eindpunt van deze avontuurlijke rondwandeling.

Omgevingsinformatie

1 - Muziekkiosk Loon op Zand

Deze oorspronkelijke muziekkiosk, nu Brasserie De Kiosk, is vanaf 1951 met zijn karakteristieke schelpachtige vorm beeldbepalend op het Oranjeplein. Opvallend is het timpaan op de voorgevel met het gemeentewapen en er onder de tekst Loon op Zand. Het ontwerp is van de uit 's Hertogenbosch afkomstige architect Nijsten en geluidsarchitect Schweigman. Tot in het midden van de jaren 80 van de vorige eeuw is deze muziekkiosk het openluchtpodium van de 2 plaatselijke topharmonieën, daarna raakt het in verval, het wordt aan zijn lot overgelaten en verpaupert. Er rijzen plannen dit Loonse monument af te breken. Maar met een aantal ludieke acties wordt de aandacht gevestigd op de muziekkiosk, centraal gelegen en het beeldmerk van het dorp. Voor een viertal Loonse jongeren zit er niets anders op dan de kiosk te kraken door een 'Kraok Festival' te organiseren en daarmee de muziektempel te redden. Nu floreert De Kiosk weer als in vroeger tijden en neemt het aangepaste Café Brasserie De Kiosk opnieuw een markante plek in de dorpskern.

2 - Buurtschap Land van Kleef

Het Land van Kleef is als recreatiegebied in trek met zijn kampeerboerderij. Al sinds de midden-ijzertijd hebben archeologische vondsten aangetoond dat er bewoning is. Maar op papier komen de bewoners van het Land van Kleef pas later in beeld, als Hendrik I Hertog van Brabant in 1233 het patronaatsrecht aan de abdij van Tongerlo schenkt over de kerken van Waalwijk, Loon op Zand en Drunen. De Loonse kerk is gewijd aan Willibrordus, die ooit hier is gebouwd op wat nu de Kerkenakker heet. Waarschijnlijk verwijst de naam Land van Kleef naar het Duitse vorstendom Kleef dat in de Middeleeuwen nauwe betrekkingen onderhield met deze contreien. Vast staat dat de naam Land van Kleef al heel wat eeuwen aan het gebied verbonden is en voor Loon op Zand meer betekent dan het straatnaambordje op de zijweg van de Venloonstraat.

3 - Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen

Het is één van de grootste en mooiste natuurgebieden van Nederland. Met dertig vierkante kilometer levend stuifzand is de 'Brabantse Sahara' bovendien één van de meest uitgestrekte stuifzandgebieden van West-Europa. Het zand is afgezet door poolwinden in de laatste ijstijd en

eeuwenlang is het gebied bedekt door oerbos, totdat de streekbewoners in de Middeleeuwen brandhout en landbouwgrond nodig hebben. In de 14e eeuw laten de boeren er hun vee grazen op de heide waardoor de grond uitgeput raakt. De wind blaast vervolgens steeds grotere zandvlaktes open. De opmars van het stuifzand kan alleen tegengehouden worden door naaldbomen te planten. Het gebied groeit dicht! Maar door het natuurherstelproject van Natuurmonumenten is dit unieke stuifzandlandschap van de Loonse en Drunense Duinen grotendeels teruggebracht naar een oorspronkelijke situatie. Door weer en wind heeft het zand weer vrij spel gekregen! Door langdurige regenperiodes op een aantal plekken nieuwe vennetjes zijn ontstaan en paden door te hemelwater onbegaanbaar zijn geworden

4 - De Rustende Jager

Dez uitspanning is al sinds mensenheugenis hét cafeetje van buurtschap Den Brand in Udenhout, van oudsher gunstig gelegen aan een kruispunt van wegen en aan de ingang door de duinen naar Giersbergen. Rond 1900 heeft Frans van Asten op deze plek een boerderijtje met een café'tje. In 1920 kopen Kees en Marie Klijn - de Bresser dit boerderijcafé'tje, maar door de ziekte van Kees wordt het boerderijcafé in 1934 verkocht aan Natuurmonumenten op voorwaarde dat ze er altijd mogen blijven wonen en zoon Jan krijgt bij Natuurmonumenten een aanstelling als boswachter. Het café blijft bestaan en als Kees overlijdt, staat Marie er alleen voor met vijf kinderen. Zij blijft betrokken bij het café tot op hoge leeftijd, ook nadat de zaak is overgedragen aan dochter Toos en schoonzoon Piet van de Wiel. Aan het einde van WOII wordt 'De Rustende Jager' door de Duitsers in brand geschoten en na de oorlog in 1947 weer opgebouwd in landelijke stijl, waar de jagers, maar ook de militairen, die in de duinen op bivak zijn, een borreltje kunnen kopen. Op januari 1972 wordt Jo Pijnenburg, getrouwd met Nelly Klijn, de dochter van boswachter Jan Klijn, de nieuwe kastelein. Zij kopen in 1989 'De Rustende Jager' terug van Natuurmonumenten. Als in de jaren '70-'80 van de vorige eeuw de verbindingswegen verhard worden, krijgt het café een andere klandizie en wordt voor toeristen naar de Loonse en Drunense Duinen beter bereikbaar. 'De Rustende Jager' is een bloeiend bedrijf tot op de dag van vandaag en draagt sinds 2020 met trots het predicaat 'Hofleverancier'.

5 - Restaurant Bosch en Duin

In 1930 bouwt Graard Kruijssen aan de Oude Bosschebaan aan de rand van de Loonse en Drunense Duinen Restaurant Bos en Duin. Zijn restaurant ligt aan de historische 'Route du Napoleon', waarover Napoleon Bonaparte op 6 mei 1810 met zijn echtgenote, de 19 jarige keizerin Marie Louise, in een door tien paarden getrokken rijtuig, van Breda naar 's-Hertogenbosch rijdt. In die dagen was de Oude Bossche Baan de doorgaande weg, die Napoleon's troepen door de jaren heen hebben gevolgd. Graard Kruijssen had iets met Napoleon, want als hij de oude boerderij koopt, vindt hij onder het dak een oud Beaumont geweer en een pistool uit de Napoleontische tijd en laat hij een kaartje maken van de omgeving waarop hij de Oude Bossche Baan omdoopte tot 'Oude weg van Parijs naar Lübeck'. In 1944 is Bos en Duin door oorlogsgeweld zwaar beschadigd maar terstond weer opgebouwd en in 1955 verbouwd en heropend. Zoon Tijn neemt de zaak in 1965 over. Na een felle brand van 9 op 10 juli 1993, waarbij het met riet gedekte pand tot de grond toe afbrandt, volgt nog eens een grootscheepse renovatie en wordt één van de zalen ingericht als de Napoleonzaal. Het is de bekende Tilburgse schilder André van Loon, die deze zaal een speciaal 'Napoleons' uiterlijk heeft gegeven. Want naast een afbeelding van Napoleon Bonaparte in de bekende pose op zijn steigerende paard en een afbeelding van keizerin Joséphine, zien we ook soldaten voorstellend Tijn Kruijssen met hond en zijn vriendengroep.

6 - Oorlogsmonument 26 mei 1944

Veertien verzetsstrijders zijn hier op 26 mei 1944 ergens achter Bosch en Duin in de Loonse en Drunense Duinen gefusilleerd, nadat zij door de Grüne Polizei op 24 mei 1944 in de Polizeigefängnis Haaren (NB) na een kort proces ter dood veroordeeld worden. Het is de Tilburger Jan Schoenmakers,

die het initiatief voor de oprichting van het gedenkteken neemt, dat op 26 mei 2005 onthuld wordt. Het oorlogsmonument is ontworpen door de kunstenaar Riki Mijling en telt vele symbolen. De stalen rand van 4 x 2 m heeft dezelfde afmetingen als de twee graven, waarin de lichamen van de verzetsstrijders zijn gevallen met op de rand staat een gedicht van Marie-Colette van Spaendonck met tussen de dichtregels de namen van de veertien slachtoffers. Opvallend is de bronzen schaal met de executiedatum 26 mei 1944, waarin het hemelwater wordt opgevangen als symbool voor de tranen die zijn gevloeid. Tegelijkertijd weerspiegelt het de lucht, symbool voor de hemel. Op de vier zwerfkeien staan de namen van de 14 verzetshelden als symbool voor de lichamen die nooit zijn gevonden. Het zijn Albert Meintser, Jan de Jong, Barend Busnac, Harry Verbunt, Wim Berkelmans en Rob van Spaendonck van de Tilburgse verzetsgroep, Jan Noorda, Evert-Gerard Roes en Willem Oosterheert van de Groningse verzetsgroep en Petrus Juten, Cornelis Wagtho, Jacob Hage, Harmen van Rossum en Jacob Everaers van de verzetsgroep uit Bergen op Zoom en Tholen. Zij worden in de vroege morgen van 26 mei 1944 in 2 groepen van zeven man door een Duits vuurpeloton geblinddoekt en achter een zandheuvel waar ze naast elkaar gezet worden gefusilleerd. Hun laatste rustplaats is verzwoegen door het zand en nooit teruggevonden. Ook niet als Genietroepen uit Vught duizenden kubieke meters zand verplaatsen. In januari 1976 zijn nog verschillende pogingen gedaan om de stoffelijke overschotten te vinden, waarbij gebruik wordt gemaakt van de modernste apparatuur, maar de lichamen bleven onvindbaar. Hun geesten zwerven als het ware nog steeds door de Loonse en Drunense Duinen.

HERDENKING MONUMENT BOSCH EN DUIN

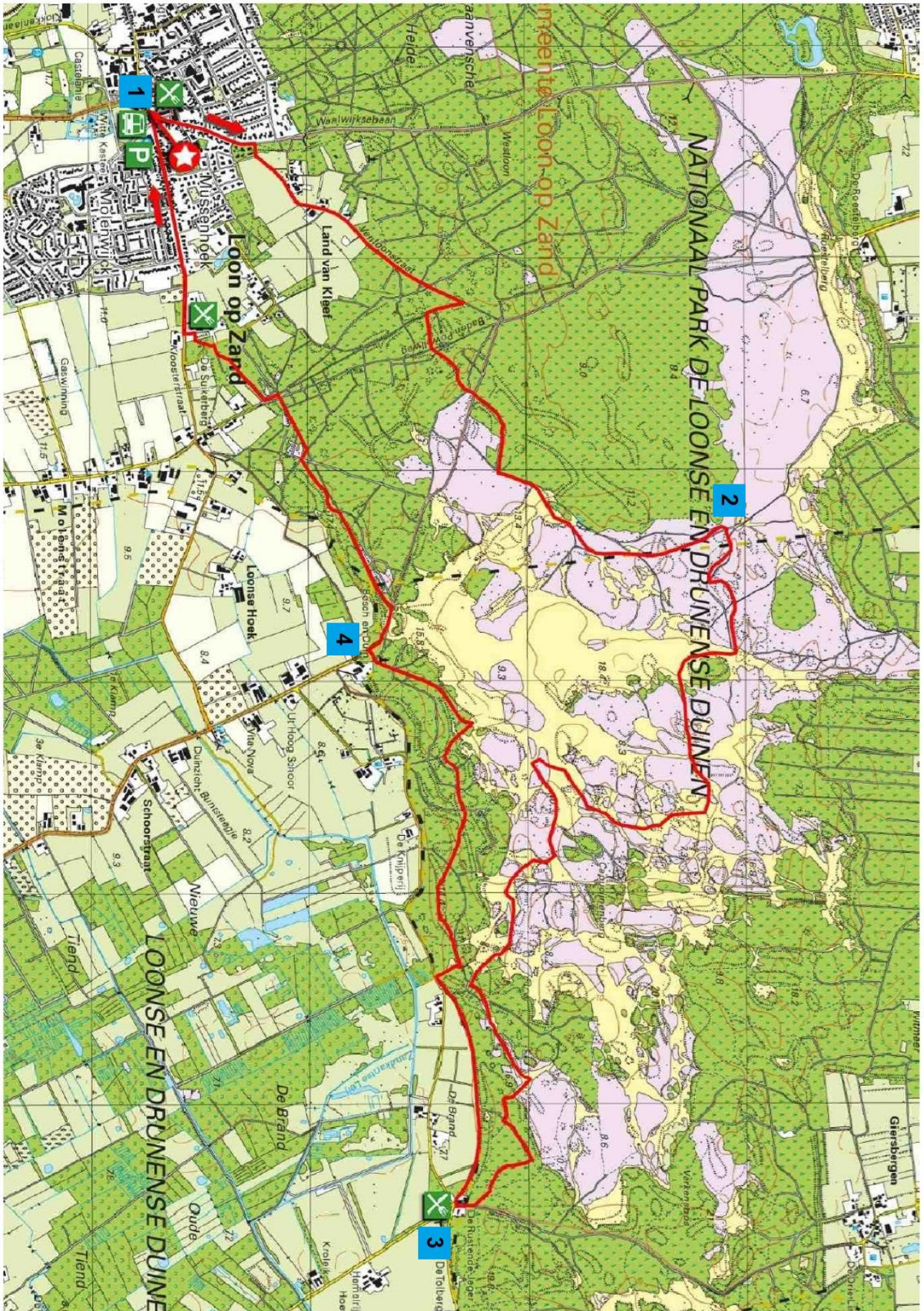

Op 24 mei 1944 werden 14 mannen ter dood veroordeeld voor de dappere verzetsdaaden die zij verrichtten tegen de Duitse bezetting. Twee dagen later werden zij gefusilleerd in de Drunense Duinen.
Iets wat we nooit mogen vergeten.

"Twee maal zeven levens voor de vrijheid van ons land."

De herdenking vindt plaats op 24 mei 2024 om 11:00 uur.

Locatie: Bosch en Duin monument (eind Schoorstraat Udenhout)

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen